

**Meziresortní koordinační skupina pro dětské duševní zdraví
konaná dne 9. září 2022
od 10:00 hodin do 12:20 hodin (online)**

Přítomní členové a jejich zástupci:

Mgr. Kateřina Bělohávková (MV), PaedDr. Michal Černý (MŠMT), Ferdinand Hrdlička (MŠMT), Mgr. Klára Šimáčková Laurenčiková (MZd), Pavel Mička (MZd), Mgr. Ivana Svobodová (MZd), Mgr. Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

Hosté

Mgr. Jan Klusáček (MŠMT), Dana Pražáková (Česká školní inspekce), Mgr. Michal Šíp (MPSV), Ing. Štěpánka Tyburcová (MZd)

Zápis

1. Úvod

K. Šimáčková Laurenčiková – VZP prodloužila svůj program psychosociální podpory (určeno i dětem nad 7 let), jedná se o terapeuty splňující kritéria České asociace pro psychoterapeuty a jejich seznam, včetně aktuální dostupnosti je na webových stránkách pojišťovny. Málo známá informace o možné terapeutické psychosociální podpoře, která pokud je včasná pomáhá předcházet potřebě vysoce odborné psychiatrické léčbě, případně víceleté systematické psychoterapie. Dotaz, jak je možné podpořit informování rodin, včetně těch znevýhodněných.

I. Svobodová – programy nabízejí i jiné pojišťovny (bližší informace zašle účastníkům e-mailem). Ministerstvo zdravotnictví oslovilo i další pojišťovny ke zvážení doplnění tohoto tématu do svých preventivních programů.

P. Mička – někteří psychoterapeutičtí poradci mají informaci o možnosti úhrady z preventivních programů také na svých webových stránkách.

F. Hrdlička – rozšířit možné skrze školní psychology, případně skrze pedagogicko-psychologické poradny. Slabinou může být systém zpětného proplacení u zdravotní pojišťovny (nehradí pojišťovna přímo, ale klient si musí uhradit sám a pak dát k proplacení zdravotní pojišťovně).

M. Černý – dán pokyn pro doplnění informace do záložky Duševní zdraví na EDU.cz.

D. Pražáková (chat) - informaci předá vedení ČŠI k případnému rozeslání do inspektorátů, protože i školní inspektoři mohou být v situaci, kdy by mohli o nabídce informovat.

M. Štýbrová (chat) – MPSV zváží možnost uveřejnění tiskové zprávy na webové stránky MPSV a rovněž pak sdílet přes organizace.

K. Bělohávková (chat) – MV předá informace přes manažery prevence kriminality na krajích a obcích.

P. Mička – ověří možnosti uvést informace na webových stránkách MZd. Řeší se dlouhodobě zpřehlednění psychoterapeutických služeb – ve zdravotnictví a mimo něj. Oblast mimo zdravotnictví je široká a není jasné, kdo splňuje, jaké podmínky. I proto se definuje živnost pro psychoterapeutické poradenství.

F. Hrdlička – vztahuje se to i na nové pojištěnce přicházející z Ukrajiny bez omezení délky pojištění u dané zdravotní pojišťovny?

I. Svobodová (chat) – podpora je pro všechny pojištěnce veřejného zdravotního pojištění, tedy i ukrajinských uprchlíků.

K. Šimáčková Laurenčíková – NÚDZ realizuje projekt zapojující cca 22 psychologů z Ukrajiny, kteří mohou pracovat i s dětmi. Podobně i AMIGA má v Praze podpůrný psychoterapeutický tým. MZd připravilo spot, který má upozornit různé profesní skupiny pracující s dětmi na to, jak je jejich role důležitá v oblasti podpory dětského duševního zdraví – učitelé, trenéři a další. Uvítáme šíření mezi profesionály. MZd připravilo konferenci v Brně k reformě péče o duševní zdraví ve dnech 14. a 15. 9. 2022.

P. Mička – o konferenci byl velký zájem a už nejsou volné kapacity. Konference je jen v prezenční formě, pouze někteří řečníci se účastní on-line z důvodu pobývání v zahraničí.

2. Dětská krizová péče – průběžná informace

K. Šimáčková Laurenčíková – MZd připravuje koncept krizové péče ve zdravotnictví, ale i s přesahy do sociální krizové pomoci. Při připomínkování prvního návrhu s optikou dětského krizové péče se ukázalo, že je zapotřebí specifická koncepce krizové péče pro děti. Jde o mezioborové téma (oblast školství, zdravotnictví i sociální). Cílem je pojmenovat, kdo má jakou odpovědnost/roli a kdy, jak spolupracovat a komunikovat, popsat současné výzvy a problémy a navrhnout řešení. Nabídla resortům zapojit se do skupiny, která základní materiál nyní tvoří – zájem zaslat I. Svobodové. Bude se řešit i formální postavení dokumentu.

J. Klusáček – v průběhu podzimu bude v zařízeních pro výkon ústavní výchovy dětí probíhat dotazníkové šetření zaměřené také na oblast duševního zdraví, včetně psychiatrické medikace. Může ještě rozeslat k doplnění.

KSL – šetření ukáže, kde jsou jaké děti, s jakými potřebami, jestli ten segment v současné kapacitě a podobě dokáže ošetřit vážné psychické problémy nebo zda je zapotřebí redesign služeb, jiné vzdělávání, metodickou podporu atd.

F. Hrdlička – duševní zdraví začíná být ještě větším tématem s ohledem na sociální a ekonomický vývoj. Dobrý metodický materiál a metodické doporučení jsou zapotřebí. Dotaz na MZd, zda bude šířen koncept multidisciplinárních týmů pro podporu duševního zdraví (i dětské i pro dospělé) do ostatních krajů i šířeji na různé skupiny. Jak se toto plánuje uchopit legislativně, zajistit finančně?

K. Šimáčková Laurenčíková – existují 2 typy týmů: 1. centra duševního zdraví-CDZ pro dospělé a CDZ pro děti (3), existují standardy, nyní zapotřebí spolupráce s kraji a dalšími aktéry. CDZ pro děti a adolescenty pracují s vážnými problémy u dětí (vrací se z hospitalizací, hrozí riziko suicidia apod.), proto mají i vysoký standard; 2. týmy

na podporu duševního zdraví dětí (3) - těžiště práce těchto týmů je ve školách (mají menší úvazek dětského psychiatra a psychologa); pracují s dětmi v riziku duševního onemocnění, s problémy v chování; je připraven standard, zapotřebí je podpora jejich rozvoje. Obě služby se dobře doplňují.

P. Mička – princip multidisciplinarity je průřezový, je to styl práce, který přináší efekt pro pacienty/klienty. Nyní se systém pilotoval, řeší se výkony u zdravotní části tak, aby byla hrazena, připomínku se standardy. Podpora vzniku nových týmů je plánována z OPZ+ (otevřená výzva i na rozvoj nových CDZ). Samotný vznik je ovšem už záležitostí jednotlivých poskytovatelů služeb a regionů.

I. Svobodová – legislativa je už upravena, ale účinná bude až od 2025, a to jak v zákoně o sociálních, tak o zdravotních službách. Zavádí se pojem center duševního zdraví. Bude nutné upravit i standardy a vyhlášku k zákonu o sociálních službách. Nyní se připravuje změna tak, aby legislativa umožňovala vznik CDZ pro různé cílové skupiny. Financování – sociální část z rozpočtu MPSV, potažmo krajů, zdravotní část financovaná z veřejného zdravotního pojištění. Nová centra, která vznikají řeší finance na vlastní rozvoj (nebude možné je z v.z.p. hradit jako CDZ, pokud nebudou splňovat standard).

J. Klusáček – školství má také síť 80 ambulancí středisek výchovné péče, která mohou být základem infrastruktury. Jde o stabilní síť, financovanou ze státního rozpočtu, jejímž zřizovatelem je MŠMT, která může mít potenciál pro další využití a směřování. Postupně se také rozšiřuje. Pracují s dítětem i rodinou.

F. Hrdlička – upozornil na nedostatek odborných pracovníků (psychiatrů pro děti a klinických psychologů). Týmy duševního zdraví mohou dobře působit preventivně, rizikem je nestabilní financování a tím i nedostatek pracovníků s ohledem na krátkodobé pracovní smlouvy. U středisek výchovné péče jsou jen ambulantní (nepůsobí přímo ve škole). Proto bylo navrženo institucionální uchopení psychologů a speciálních pedagogů ve školách, což přispěje k lepšímu fungování školních poradenských pracovišť. Toto se bude i sledovat a evaluovat, aby se to pak dobře ukotvilo do zákona. Zároveň se řeší podpora sociální práce ve školách, což povede k multidisciplinarity a může působit i preventivně a řešit nastalé problémy. Možné zvažovat i kapacity diagnostických ústavů, případně další kapacity jako u kojeneckých ústavů, kdy došlo k omezení pobytové péče a podpoře preventivní péče i vůči rodinám. Je důležité, aby stávající pracovníci mohli přejít do nového systému.

K. Šimáčková Laurenčíková – vedle rozvoje této nové podpory a péče je nutná i změna úlohy některých současných subjektů (změna stylu práce, evidence-based podpory). Dá se využít i vzdělávací program pro týmy duševního zdraví (trauma-informovaný přístup, deeskalační techniky, PBIS, pedopsychiatrické minimum – došlo ke sjednocení náhledu na dítě a jeho problémy), které byly pro základní přípravu dostatečné. Doporučuje podpořit nyní rozvoj a redesign služeb z OPZ+ a OP JAK.

D. Pražáková (chat) - je to jedno z témat v připravovaném dlouhodobém záměru. Návrh – schůzka na pracovní úrovni. Jedná se o reakci na různé vzdělávací programy. V současné době se připravuje Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ČR

a v něm je také oblast týkající se prevence. Programy, jako je PBIS právě do prevence patří. Bližší informace má spíše MŠMT (např. pan ředitel Michal Černý).

F. Hrdlička – na toto je samostatná pracovní skupina, kde vznikají už základní teze. Je možné přizvat další odborníky.

J. Klusáček-zvažuje se zařazení sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky, což pomůže doplnit vhodně tým, případně může nahradit speciálního pedagoga.

K. Šimáčková Laurenčíková – není dostatek speciálních pedagogů v místech, kde jsou zapotřebí a často nemají kompetence řešit problémy, se kterými se setkávají zvláště ve školách se sociálně vyloučenými dětmi – doplnit mohou sociální pedagogové či pracovníci a také nové nástroje. Nyní se překládá Parenting Stress Index, screeningový nástroj, který pomůže odborníkovi při rozhovoru s rodičem identifikovat zdrojové a deficitní faktory rodiny, což přispívá k pochopení chování dítěte a možné úpravě práce s dítětem. Častou příčinou problémů bývá i dopad školního neúspěchu na dítě. Školští poradenská pracovníci by měli ovládat základy individualizace, diferenciací, formativní hodnocení a základní metody práce s dětmi se specifickými potřebami v učení, aby uměli poradit učitelům.

F. Hrdlička – už nyní mohou školy financovat i nepedagogické pracovníky (tedy i sociální pedagogy a sociální pedagogy) – není to vždy na toto využíváné. Je zapotřebí poskytovat metodickou pomoc a supervizi odborníkům v terénu a rychleji rozšiřovat nové metody, které se nyní ověřují (jako PBIS a další).

K. Šimáčková Laurenčíková – odborníci ze školského segmentu měli velký zájem o semináře Ministerstva zdravotnictví z oblasti trauma-respektujícího přístupu, deeskalace, psychiatrického minima a krizové intervence doplněné návazným supervizním setkáním (vše on-line). Vyspecifikovat balíček, s čím je dobré pracovat, jaké nástroje mít k dispozici.

M. Černý – MŠMT zvažuje lepší definování školního poradenského pracoviště/ŠPP (aby škola měla víc možností a mohla si vybrat vhodnou formu dle jejich potřeb, budou definovány činnosti, které má ŠPP dělat, modelové náplně práce pro jednotlivé pozice MŠMT zároveň uznává nutnost pozice s náplní v sociální oblasti. Část sociální práce škola dělá, ale je nutné to mezerově vymezit. Podpora se od tohoto září daří i díky nastaveným šablonám. U hodnocení žáků je nezbytné, aby ho dělal pedagog, který toto vystudoval a dělá to.

K. Šimáčková Laurenčíková – při hodnocení žáků může speciální pedagog případně psycholog podpořit pedagoga nabídkou metod a způsobů hodnocení nebo nastavení vzdělávacích cílů s přihlédnutím k potřebám a možnostem dítěte.

M. Černý – školní psycholog a školní speciální pedagog může velmi pomoci i díky znalosti prostředí školy. MŠMT výrazně podporuje a vyžaduje, aby tyto pozice byly v každé škole.

3. KID karta – šíření (tisk a distribuce, úprava pro místní podmínky, tisková konference)

K. Šimáčková Laurenčíková – doporučuje připomenout KID kartu s ohledem na začátek roku a častějšími krizovými situacemi u mnoha rodin ve školách, podobně u oddělení sociální právní ochrany dětí, nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež, sociálně-aktivizační služba pro děti a rodiny.

M. Černý – vyzve ještě NPI pro další aktivitu, zváží změny na webu, aby byla KID karta viditelná, a využijí koordinátory prevence.

F. Hrdlička-připomenou KID kartu i do 400 škol, které budou dostávat větší systémovou podporu od NPI. Navrhuje připravit videotutorial pro vysvětlení účelu KID karty a jak ji využít (do 5 minut) – osloví NPI k přípravě tutorialu, ale bude zapotřebí zajistit odborníka.

K. Šimáčková Laurenčíková – toto by bylo vhodné pro všechny profesní skupiny. Doporučit uživatelům KID karty i tisk dokumentu a mít to viditelně umístěné ve sborovně či pracovně psychologa.

D. Pražáková (chat) – upozornila, že je problém zajistit pak potřebnou péči o dítě, pokud se u něj zjistí nějaká potřeba. Mnoho učitelů to může vnímat jako problematické. Zároveň je třeba dát pozor na přehlcení materiály pro pracovníky ve školství-bylo by dobré materiály syntetizovat.

M. Šíp – limitem při užívání KID karty může být mlčenlivost, kterou jsou pracovníci v jednotlivých profesích zavázáni, což bude MPSV nyní rozpracovávat. Nejsou ještě zapracované všechny připomínky MPSV.

K. Šimáčková Laurenčíková – připomínky KID karty pro sociální pracovníky zaslat ČOSIV, aby bylo možné ji dokončit.

Š. Tyburcová – KID kartu zašle MZd na obě odborné společnosti. V září ve Věstníku MZd vyjde materiál pro praktické a další lékaře pracující s dětmi k syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte obsáhlý materiál, včetně praktických pomůcek, jak a co hlásit policii nebo OSPOD. Součástí je i karta první pomoci, která může navést zpětně na obsáhlý materiál. Ve Věstníku MZd bude také příručka od radiologů. (Vyšlo dne 30. 9. 2022 – viz <https://www.mzcr.cz/vestnik/vestnik-10-2022/>.)

4. Rámcové vzdělávací programy (RVP) - zakotvení wellbeingu

M. Černý – revize kurikula v rámcových vzdělávacích programech začne až budou schváleny hlavní směry revize RVP, ve kterých nejsou konkrétní uvedeny konkrétní obsahy vzdělávacích oborů. Wellbeing je obsažen i v textu hlavních směrů zmíněn v mnoha souvislostech (viz <https://velke-revize-zv.rvp.cz/>).

K. Šimáčková Laurenčíková – uchopit wellbeing ve výuce může pomoci mnoho zahraničních materiálů, které podařilo se přeložit (např. [4R](#)).

5. Psychosociální podpora lidem přicházejícím z Ukrajiny

I. Svobodová – vznikla technická pracovní skupina WHO pro oblast duševního zdraví v souvislosti s příchodem lidí z Ukrajiny. WHO, UNICEF i UNHCR toto téma podporují, a to včetně finanční podpory. V oblasti duševního zdraví se angažuje např. organizace AMIGA fungující v Praze – výhodou je znalost prostředí, jazyka i zkušenosti zapojených odborníků; NÚDZ – mapují dostupnost služeb pro lidi z Ukrajiny (viz

<https://www.mapotic.com/mapa-psycho-socialni-pomoci-ukrajincum>), mají psychiatrickou ambulanci s jazykově vybavený personálem a také realizují projekt, kde využívají kapacit ukrajinských psychologů pro práci s uprchlíky po celé ČR; Aliance center duševního zdraví (včetně center mimo toto sdružení) – nyní mapují vlastní možnosti a potřeby pro větší otevřenost vůči potřebám lidí z Ukrajiny i nad rámec jejich běžné činnosti. S UNICEF spolupracuje jak MŠMT, tak MZd např. projekty zvyšující možnosti péče o děti a adolescenty z řad uprchlíků z Ukrajiny. Další aktivity a projekty jsou možné – doporučuje napojit se na pracovní skupinu WHO.

K. Šimáčková Laurenčíková – na úrovni státu se řeší komunikační strategie, mimo jiné i komunikaci vůči znevýhodněným skupinám pro větší sociální kohezi.

F. Hrdlička – MŠMT uzavřelo smlouvu s UNICEF a v rámci ní je provozována metodická linka pro učitele i v ukrajinštině. Dále jsou navázány aktivity, které mohou školy a žáci využít: financování adaptačních kurzů, zpracované metodické materiály, včetně úprav obsahu výuky, podpora ukrajinských asistentů pedagoga pro zvýšení pocitu bezpečí.

K. Šimáčková Laurenčíková – možné využít i další zdroje jako velké české nadace.

Úkoly:

Informace o psychosociálních programech pojišťoven – zaslat členům MKS DDZ I. Svobodová; zvážení zveřejnění na webu MZd I. Svobodová/P. Mička

Karta KID – sdílení materiálu viz výše; domluva tutorialu F. Hrdlička, K. Šimáčková Laurenčíková

Materiál pro praktické lékaře pro děti a dorost – odkaz zašle š. Tyburcová (až bude ve Věstníku)

Spot MZd k podpoře dětí – odkaz zašle I. Svobodová/P. Mička

Pracovní schůzka k redesignu SVP, diagnostických ústavů atd. – iniciuje K. Šimáčková Laurenčíková

PS k dětské krizové péči – zapojit zástupce za odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí P. Mička/I. Svobodová

Standard CDZ-D – zaslat ŘO rodinné politiky a ochrany práv dětí P. Mička

Sdílení materiálů a návrhů na program dalšího jednání – všichni členové MKS DDZ

Zapsala: Ivana Svobodová

